

Jaar 1581 - Het bier van Matthias Lobel – Guido Vandermarliere

Jaar 1581 - Het bier van Matthias Lobel

Matthias De L'Obel (Rijssel 1538 – Londen 3 maart 1616), ook Lobelius genoemd, was een Vlaams plantkundige en arts.

Zijn grootste verdiensten en grote faam liggen op het gebied van de genees-, plant-, kruid- en artsenijskunde. Hij studeerde te Leuven en Parijs en verbleef onder andere langdurig te Padua, Montpellier en Engeland. Samen met Dodoens en Clusius maakte hij deel uit van het 'grote botanische driespan' in de 16de eeuw.

Zijn grote belangstelling voor de plantkunde bracht hem op de meest beroemde wetenschapscentra van Europa. Zo was hij onder andere op reis in Duitsland, Italië, Frankrijk en Engeland. Het grootste deel van 1564 verbleef hij in Padua, waar hij contact had met de meeste vooraanstaande botanici van zijn tijd. In Montpellier woonde hij anderhalf jaar bij de grote geleerde Rondelius, waar hij ook de geneesheer en plantkundige Peter Pena ontmoette, die zijn reis en studiegenoot werd. Hij verbleef met hem van 1566 tot 1571 in Engeland, waar zij werkten aan een

gezamenlijk herbarium. Zij volgden hierbij een welbepaalde methode, nl. die planten groeperen die naar hun uiterlijk verschijning het meest op elkaar gelijken, bv. grassen, graangewassen enz. Zij beschreven de planten met hun krachten, hun werkingen en hun nut, waarbij zij onder anderen verwezen naar Dodoens, Fuchs, Mathiolus e.a. In 1570 verscheen hun 'Stirpium Adversaria Nova' te Londen bij Thomas Purfoot. Van 1571 tot 1587 verbleef Lobelius te Antwerpen, Middelburg en Delft, waar hij de geneeskunde beoefende. Dat hij als arts een grote faam genoot blijkt uit zijn functie van lijfarts en raadsheer van Willem van Oranje (1577-1584).

Tussen 1580 en 1585 verbleef Lobelius meermaals te Mechelen en te Brussel bij bekende medici en plantkundigen, onder anderen Rembert Dodoens. Hij werd vooral bekend door zijn werk *Kruydtoeck oft Beschrijvinghe van allerleye Ghewassen, Kruyderen, Hesteren ende Gheboomten*, dat hij samen met Christoffel Plantijn in 1581 uitgaf. Zijn algemeen grote kennis van het plantenrijk stelde hem in staat het systematisch werk van zijn voorgangers aanzienlijk te verbeteren. Door deze grote verbeteringen en zijn systematische classificatie werd zijn werk een mijlpaal in de geschiedenis van de plantensystematiek. Van 1585 tot 1596 was hij stadsmedicijn van Middelburg, waar hij op de Groentemarkt woonde.

Later werd hij, wegens zijn prestaties en omdat het intellectuele klimaat in Vlaanderen na de val van Antwerpen in 1585 verslechterde, benoemd tot lijfarts van Jacobus I van Engeland. Hij verwierf er de eretitel van Koninklijk Botanograaf. Twee van zijn schoonzonen werden in 1604 beëdigd als Apotheker van de Engelse koning en koningin.

Op 3 maart 1616 overleed Lobelius op 78-jarige leeftijd in Engeland, waar hij begraven werd in de sint-Donisiuskerk te Londen. Het plantengeslacht *Lobelia* is door Carl Linnaeus naar hem vernoemd.

Met dit voorgaande over te nemen uit de Wikipedia, kunnen we naar zijn kruidenboek zelf, waar we gaan kijken wat hij over de 'gerst' verteld.

Gerste – Hordeum

Dit graen heet in Grieks Crithon. In latijn Hordeum. In hoochduytsch/Nederduytsch ende oosters: gerste. In Franchois/orge. In Italiaensch/Orzo. In Spaensch/Ceuada. In Engels Barly.

Groote gerste oft wintergerste heet int Grieks – Polystichon. In hoochduytsch ende nederduytsch grosse oft groote gerste. In Artois/Picardie/ende Walsch Nederlandt/Soucrion. In Engelsch/winter barley.

Daer schijnen byden ouders gheweest te hebben twee principaelste soorten van graen – te weten Terwe en Gerste - van de welke d'eerste daer af wy nu gheschreven hebben om datse root ende blinckende was gheheeten in Grieks Pycron oft Pyron, ende dander hebbense ghenoeemt Crithon, alsoo vele te segghen als ghescheyden oft verlesen – om de groote moeyte die men hadde met tcaf oft de schubben daer ut te scheyden.

't Zijn oock de twee vermaerste ende nuttichste onder alle graenen byde welke alle ander niet dan

ghelyck onvolcomen vruchten zijn ende een ghemengde natuere hebben van terwe ende gerste. Jae, dat meer is, de gerste selve heeft sommighen personen ghedocht te zijn bastaert terwe.

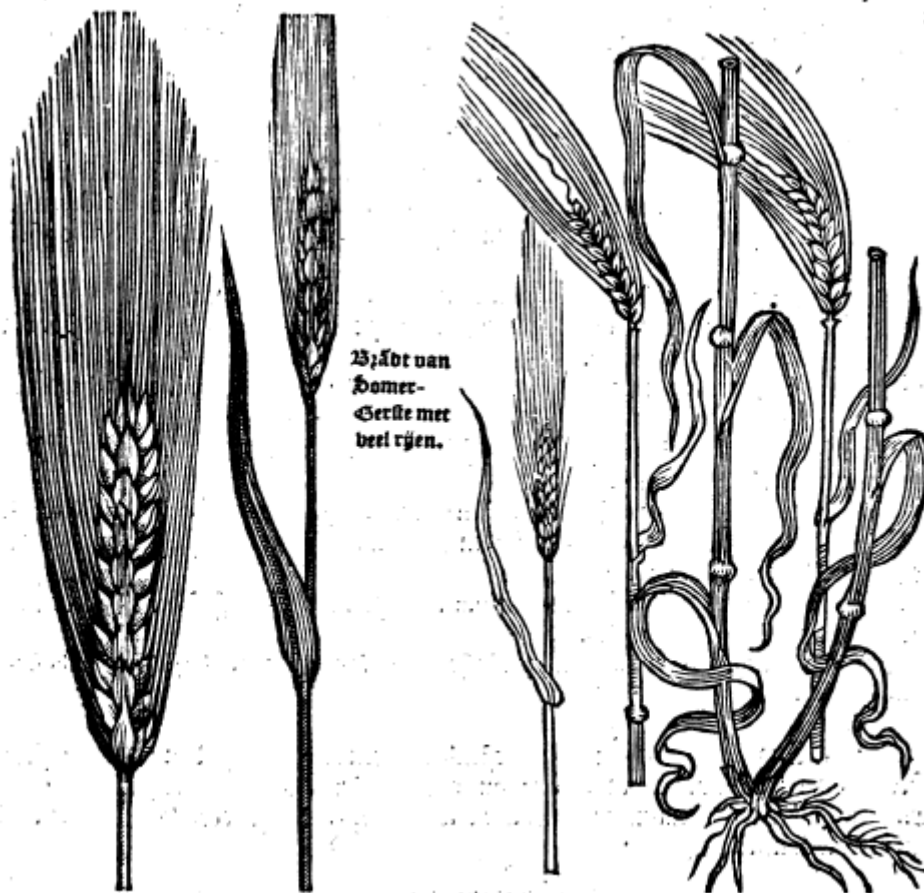
Want de gerste is zeere veranderlick – ick en zegghe niet van natueren, maer by ghevalle ofte accident – te weten van grootte – verwe – smaecke – vlimmen – vleugelachtig aanhangsel – schubben ende ander derghelijcke saeden.

Daerom nae dat wy sullen verclaert hebben de zeer woeste ende confuyse soorten van dien – soo sullen wy hier oock terstondt met corte ende clare woorden beschrijven de soorten van spelte – ahver – ende derghelijcke graenen die niet min confuys en zijn ende gheheeten worden vfauten ende miswassen van die andere.

Gerszte is over al Europen zeer wel bekend ende oock zeer ghebruyckt – de welke oock zeer diversch ende verscheyden is – te weten van grootte – couleur – aren – schubben – vlimmen – ghesaey – voorte comen ende ghebruyck. Want ut de grove ende roode gerste die vol van graen is – comen voorts de lancste halmen. Waer d' meeste verschil is gheleghen inde effenheydt ende naecktheydt vant'graen. Want de gerste groeyt oft zeer vast besloten in haer vellekens oft in schubben die lichtelick daer van mogen ghescheyden worden – gheijckerwijs als de soorte is die ghemeynlick geheeten wordt Bloote Gerste.

Onse gerste die de bekendste is – wordt ghedeylt in twee soorten nae het wtwijsen van den tijdt datse ghesaeydt wordt – te weten in winter-gerse ende somer-gerste – waer af de winter-gerste ghesaeyct wordt in vet landt dat braeck gheleghen heeft – oft oock dat alle jaere vruchten is draghende – de welke vollijngher ende meerder van halmen ende aren groeyet ende wordt ghesaeydt inden herfst om mout daer af te maecken.

Sy heeft een veselachtighe wortel – cleyne ende grafachtighe balders – de halmen van twee cubitus hooghe ende de aren met rowue ende stijve vlimmen beset – welke ghedeylt zijn in vele ordeninghen ende wordt inden somer rijpe.

Wort van
Somer-
Gerste met
veel rijen.

Somer-Gerste is tweederley.

Waer somergerste ghelijck die op vorter tijdt volwassen is – alsoo gheefse oock minder graen ende min voedende ende is dunner van halmen ende cleynder van aren – zeer nae advenant vande somer terwe ende wordt alleenlick ghesaeyt in Maerte/April ende in beghinsel vanden Mey want sy de coude niet wel verdragen en mach.

Sy is allessins veel midner dan de voorseyde: selden groeytse meer dan eenen cubinus oft onderhalven hooghe ende heeft minder – teerder – saechter ende slapper vlimmen aende aren – de welke zijn van twee soorten - - d'een is van veel reglen oft rijen als de wintergerste – d'ander en is maer van twee reglen oft rijen van graen beset. De gerste wordt zeere ghepresen soo wel om eten als tot de medecijne. Ende wordt hedensdaeche met groote menichte al ghepelt wt hoochduytslandt te coope ghebrocht in Nederlandt – Engelandt ende inde Noordsche landen gheheel ront van schubben ende caf – die sy heeten ghepelde gerste. Inde ander aptoteken van Vranckrijck ende Walschlandt – doense die in eenen mortier gietende daer op een een weynich warm watere ende stootense met eenen houten stamper tot dat de vellekens afgaen – de welke sy heeten Ghepelde gerste ende is zeer nut om Ptisane, suyffens ende ander papkens te amecken die den seicken zeer goedt zijn. Want dese is soeter om eten – wit – claer – ende blinckende ende soo taey noch soo heet oft vet niet als beyde de terwen zijn. Ende daerom dientse oock beter den ghenen diet pleuris hebben ende dien de lever

ontstecken is. Waerom daeghelicksche drancken oft bieren daer mede te brouwen – ghelijck men in Nederlandt oft Hoochduytschlandt – Russenlandt – Vlaender – Engellandt – Yrlandt – Norweghen ende Sueden drinckt ende oock alle ander Noordersche natien – soo en wortse niet ghepelt – maer wordt alsoo gheheel drye daghen lanck gheweyckt om mout daer af te maekcen – ghelijck wy breeder sullen verhalene als wy van bieren ende andere drancken sullen schrijven.

Natuere vande gerste tot Galenus ghenomen

Gerse is drooghende ende vercoelende inden eersten graedt – ende een weynich absterfijf – maer wat meer droogende dan boonen-meel der gheen schellen in en zijn. Anderssins zijn sy gheijck om van buyten te ghebruycken. Om eeten is sy ghesodner dan de boonen – midts datse verliest haer windigen aerdt – want hoe zeere dat ghy de boonen seidt – soo behouden sy haer windighe natuere – sy sijn oock van grover substantie dan de gerste ende daerom voetse meer.

Cracht ende werkinghe

Gerste voedt min dan terwe – sy is absterfijf ende doet water maecken – sy doet witten ende is der ameghen teghen – sy verdrijft de haerde gheswillen ende infaminatien. *Dioscorides*.

Met honich – spiegelharst ende duyvenmest ghemengt – maeckt rijpe de harde gheswillen. *Dioscorides*.

Met mellilote ende huyskens van heul – gheneest se de pijn der sijden.

Met lijnsedt – fenegrick ende ruyte gemengt ende op den buyck ghestreken – gheneest de opblasinghe vande darmen. *Disocorides*.

Met teyre – was – olie ende kinder-pisseghemenft – doetse de croppen ende clieren scheidten. *Dioscorides*.

Met Myrtusoft lentifcus oft granaet-schellen oft met wilde peyren oft braembesien – stoptse den camerganck. *Dioscorides*.

Met ducappels oft azijn is sy goedt teghen de verhittinghe vanden fleirsijn. *Dioscorides*.

In stercken azijn ghesoden ende ghelijck een gersten plaester – warm opgheleydt is goedt teghen de melaetsheydt. *Dioscorides*.

De vettigheydt vanden gersten-meel in water met peck ende olie ghesoden is goedt om etter te doen voorts comen. *Dioscorides*.

Gheheel Engellandt en ghebruyckt meestendeel gheen ander gherste dan cleyn gerste – om het mout te maecken ende houdt dese beter dan de groote gerste om henlieder zeer goede ende leekere Enghelse bieren te brouwen – de welcke alle andere Oostersche oft Nederlandsche bieren van deugden verre te boven gaen.

Sy maecken daer het mout in deser manieren. De gerste wordt twee daghen ende drye nachten in water gheweyckt – daer nae dewater afghegoten zijnde – soo wordtse op eenen hoop geleydt in een schuere oft torensolder daer de windt niet aen en mach – tot datse schiedt. – dewleck inde lente off somer binnen twee oft drye daghen gheschiedt – maer inde winter vallet langher.

Ende dan wordtse eer sij begint heet te worden – ghespreydt met voren onderhalve palme dicte – ende wordt tusschen dagh ende nacht drye oft vier mael met open tocht ghekeert – dwelck onderhuden wordt acht oft neghen daghen lanck ende wordt alsoo volmaect.

Ten laetsen wordse ghedroogt opden ast – met cleyn vier van caf – hout-colen oft dorre hout – dat ghesteken wordt int furnuys daer toe beqaem ghemaect zijne ontrent onderhalve palme van d'onderste liggende ende dat soo langhe tot datmense malen can – ende alsoo wordt dan tghedroogt mout gheworpen inde wydde vanden oven – dwlecke swilt ende ghenteerdeert

wordteenvierendeel op elcke mate gerse – maer om bier te rowuen is het oude mout onghelijck beter dan het nieuwe.

De maniere van bier te brouwen – dwelcke vande Walen ende Normannen biere ende Cervoise gheheeten wordt – vanden Engelschen ende Duytschen bier.

Neemt acht Enghelsche meukens grof ghemalen mout – daer op soo ghiet schoon rivier-water dat siende is – in dwelcke een deel handtvollen terwe semelen ghesoden hebben – soo vele als in een orliens carteel soude gaen. Dit tsamen wel gheroert ende ghemengt sijnde salmen wel warm laeten staen den tijdt van drye uren ende dan van onder aftrecken door een cleyn gat – ende door stroo laten loopen oft met eenen dobbelen bodem daer toe dienende. Tghene dat alsoo afghetrocken is (dat vanden Engelschen ende Nederlanders woorte genoemt is) wordt wederom een half ure oft onderhalf of oock sommige uren tijds ghesoden om dat te beter soude moghen goedt ghehouden werden – daer by doende vier ponden hoppe – daer naer worden ghedaen in een groote ende breede cuppe die naruwleick eenen voet hooge is – om coutd te worden. Voorts soo wordt in acht oft thien onden van desen vercoelden bier- ghedaen een pont oft onderhalf gist vanden besten ael oft bier – ende wel onder een roerende worden tsamen ghemengt in een warme plaetse – ende met deckcleeren ghedeckt – allenckkens de rese vande nbiere daerby ghietende – omdat te beter gaen soude. Welcke saecken volbrocht sijnde – soo wordet door ghegoten – de tonnen ghevult ende ten laetsten alst al ghegaen heeft – wordet zeer wel ghestopt.

Up dat selfde mout ghietmen dan versch heet water – men doet dat dore ende men maeceter dun bier af.

Mout wordt ghemaect wt diversche graenen als van Terwe – gerste – Spelte ende haver: de welke nae dattet bereydt wordt – de verwen van tbier is veranderende – want dat vande terwe ende groote gerste – principalick datg boven opden ast ghedroocht ende doordrooght is – maect een roodt ende bruyn bier.

Van cleyne gerste – haver – spelte – terwise ghemengt met vijf ofte se spondt boonenmeel comt witachtich ende claer bier. Men neemt daer toe twee oft drye deelen mout van gerste ende van haver ende terwe – elcks een deel - boonemeel tvierendeel soo vele als vande terwe – water soo ve’el als ghenoech is nae datmen bier dunne oft sterck wilt hebben.

Engelschen ael

Om te maecken tbeste Engelsche bier Ael gheheeten, welck eenen soeten ende wijnachtighen smecke heeft – ende meest inde winter gedroncken wordt midts dat hem niet wel en houdt. Men nneemt gesoden mout – te weten – worte - twee hondert ponden – hoppe twee handtvollen - om te veranderen de soeten smaecke vanden worte ende als dat tsaemen wel ghesoden heeft ende door ghegoten is, soo salment allenckkens (als boven gheseydt is) tsaemen menghen – te weten fist van bier oft ael, drye pont ende Enghels braut (dat wy naerbier heeten) se soft acht ponden.

Braut wordt aldus ghemaect

Neemt ses oft acht ponden ghemalen mouts – siende heet water cij oft cv pont – de welke tsaemen gheroert ende wel onder een ghemengt zijnde ses mael sdaeghs – ende met cleederen ende stroo zeer wel ghedeckt zijnde soo langhe tsaemen in een schoon vat sal staen weycken tot dat soo dicke wordt als een stroop. Daer nae salt voorts metten vieren opghesoden worden – alleneen neerstich roerende op dat niet aen en berne – tot dat soo dickte als pap gheworden is.

Zythos ende Curmie van Dioscorides

Dioscorides zegt dat vande gerse dranck ghemaect wordt – die Zythos heet – de selfde doet water lossen ende quelt de nieren ende zenuen – maer sonderlinghe is hy schaedlijck den vellekens daer de herssenen mede ghedeckt zijn – hy maect winden ende gheeft quaet voetsel ende genereert melaetsheydt.

Curmi

Curmi is oock dranck die van gerste ghemaect wordt ende dickwils in stede van dranck ghebruyckt. Maer maect hoofweere, genereert quaet voetsel ende is den zenuen hinderlick. Dergelijcke manieren van drancken pleghen oock van terwe ghemaect te woden aende westzijde van Spaignen ende in Enghelandt.

Van zythum ende bier van Plinius

Van graen worden diversche dranckt gemaect. In Egypten –Zythum. In Spaignen Caelia ende caerea. In Nederlandt ende ander landen Bier ende ander soorten van dranck – van alle dewelcke tshuym tvel vander vrouwen aenzicht schoone maect.

Voor soo vele als wy connen mercken uten ouders – als Plinius ende Dioscorides, soo zijn de drancken die sy noemen Zythum ende Curmi niet zeer onghelijck onsen bier geweest – sodnerlinghe den Ael die over ouden tijden vanden Enghelsen in stede van wijn gedronken werdt – van welcke drancken Dioscorides schier mencie maect – segghende datse quaet voetsel gheven ende tot idne zenuen trecken – den welcken tselfde wel mach ghebeurt zijn dat ons ende principalick den ghemeynen volck ende boeren van Enghellandt gheschiedt is – de welcke als sy eysschen inde herbergen ut leckernije vanden alderstercksten ael, ut een onversaedelicke giericheydt bedrogen worden met bier dat ghemaect is van mout, de welcke in looghe is gheweyckt gheweest inde plaetse van water – want alsoo schijnt meer in te hebben ende van beter graen ghebrouwen te zijn, maer d'loopt int hooft – ende verweckt den schaepherders, boeren ende schippers een sote ghenoechte. Noch zijnder oock op sommige plaeten loose geltgierige schalcken die inde plaetse van hoppe, roet vande schouwen int bier doen ende het mout weycken met sout water om datmen van tbier hoe men des meer droncke meer dorst soude krijghen. De ghebreken van Dioscorides verhaelt wordtmen wel gewaere door d'eenparich ghebyrckt van dese ende dergelijcke drancken – dewelcke gheensins en connen ghedroncken worden sonder zeer groot hinder vande lever ende vanden inghewande. Als de herssenen ende zenuen daer door ghecrenckt zijn ende tbloedt verbrandt – dan comen int aenzicht ende opde neuse puystkens ofte puckelkens ghelijck de melaetsche hebben waer door dat noch hedensdaechs bijden Engelschen voor een gemeyn spreckwoort gheseydt wordt – hij heeft een roodt, ghepuckelt aenzicht ende neuse gecregen door recomandatie vanden ael.

Seer groote diverscheydt is dan int bier. Want nae de proportie ende menichte van het graen ende nae dat ghemengt ende ghebrouwen is, soo hevet sijn diversche qualiteyten: want vande hooghe ende nederduyssche worden tsamen metter hoppe daer in ghesoden Gentiane, bakelaer, bedoar, gagel, alantwortel, lavender, savie, bloemen van Horminum, cuculus Indi (de welcke sy heeten dulmaeckende rascaye) veltcypres ende ander dergelijcke cruyden. Tclaerste, beste ende tsuyverse bier, welck wy hier voren hebben leeren maecten ten eynde dat het inde warme landen soude moghen besent worden – is eenen soeten ende ghesonden dranck ende gheeft goedt voetsel, soo verre alst wel ghesoden ende vande beste graenen ghemaect wordt.

Dun bier daer min graens ende meer waters ingaet, is vochtich ende vercoelende ende voedt min.

Suer bier genereert quaedt bloedt ende treckt tot inde nieren, zenuen ende int thoof – het maect pijn ende winden inde darmen – ghelijck oock alst te jonck ghedroncken worde – de coude pisse maect ende grof bloeft ende oock den steen ende graveele inde nieren ende blase. Het dick bier van parijs alst versch is, is d'alderquaetste.

De hoppe wordt om tweederten oorsaecken ghedaen int bier oft inden ael, eensdeels om den smaect ende om dat hem te beter houden soude: ten anderen ghemaect datmen schrijft dat ht Zythum grof bloedt maect – om dat die faute ende dat letsel soude beteren ende open”ende tselfde suyveren ende sonder verbittinghe de grove ende slijmachtighe vuylicheden vande aders , nieren ende balse afjaghen. Want ons wordt van Mesue gheleert inden syroop vanden hoppe sap ende byzontino ende in ander compositien vande medecijs van onsen tijden – dat de hoppe so wel als den grysecom tbloedt suyvert ende reyn maect ende sijn sieden bedwingt – oock dattet d’onghetemperde hitte vande lever ende inwendighe hitten – jae daghelijcksche ende derde cortsen verdrijft – welck oock de asparges doet die inde lente utspruyt in spijsje ende salaet gheten.

Nochtans ist anders met de bloemen om datse matelick warm zijn... Men salse niet laeten int bier te doen om datse int hoofd loopen – noch oock de schult gheven van de catarren ende flurien der juncturen – die deen gheleerden van Enghelandt belieft – maer eer die toeschryven

der gutsicheydt – d’overdaedt den ghemaetelijcken leven ende leckernye daer sy goetheneygt zijn. Want den ael die sonder de selfde ofte met een weynich hoppe gebrowuen is – is crachtigher ende boorgaet soo wel als den wijn tot in de binnenste vellesens vande herssenen ende maect de selfde letsels. Daerom de bloemen vander hopen en hinderen niet van wegghen de qualiteyt, maer met de qunatieyt ghelyck oock den wijn doet ende alle andere zeer goede drancken.

De Hop van **Matthias de Lobel**

Net als Dodoens wijst de Lobel op de **bloedzuiverende** werking van de hop maar precieseert daar nog bij dat dit vooral het geval is wanneer men de hop toedient gedompeld in geitenwei. Hij weet ook dat hop de **‘camerganck’** bevordert en geschikt is tegen

de geelzucht. Wel suggereert hij om het ‘sap van hoppe’ in te nemen dit met suiker te koken. Verder voegt hij er nog bij dat het sap of het kruid met ‘naerbier’ gemengd, de **hoofdzweren** ‘die uit hitte oorsprong hebben verzoet’, als ook de hitte van **lever en maag**.

Hij voegt bij zijn medische raadgevingen de volgende opmerking:

Hoppe.

Al ist dat dese plante inde schriften vanden ouders niet ghestelt en is / de welke wy meynen / maer niet en verskeren te wesen / die Plinius heet Lupus Salictarius: nochtans nae dien wy verstaen dat die noch op den dach van heden in hun tale Bryonia ghenoemt wordt / soo ghelijcken wy die / niet sonder oorsake emmers van ghedaenten weghe / byde Bryonie / ende niet byde soorten van Winde / als Matthiolus doet . Dit cruydt wasset in alle landen van selfs aende haghen ende canten vande vochte benden / hebbende zeer langhe / rouwe / scherpe / ende witachtighe rancken / die met menichte van clauwierkens hun vast maeken ende winden aende tacken ende ionghe boomkens / draaghende veel bladers die vande Bryonie ghelijck / maer rouwer / oft dryecantich ghelijck die vande Swerte

Bryon

Bryonie. De bloemen zijn gelijk lancachtige bollekens / witachtich / ende anders niet dan vā veel bladerkens isamen in een ghedronghen / tusschen de welke verborghen licht swert plaet saeyt / dien vanden Brem niet ongelijck / maer minder: Welcke bollekens ghepluct worden in Dogstmaendt ende Septembre / sonderlinghe inde Noordersche landen / om hier daer mede te brouwen / d'welcke wel ten ander dinc is dan de Zythū van Dioscorides en vande ouders / dat vā sommige onvervoren Medicijns / de welke Matthiolus ghevolgt heeft / tonrecht Bier genoemt / en alsoo qualick En ghelicken Hael gheheeten is: Welcke twee dranken lieflick ende ghesont zijn / iae soo vele verschillen vande hinderlicke dranken Curmi ende Zythum van Dioscorides , als dat scherp bier doet / dat den ghemeynen man zeer nut is / en in Hene gouwe / Picardie / Artoys ende Wals / Nederlandt / Brassin ende Boullie ghenoemt wordt.

Tamme Hoppe. Lupulus sativa, Urbana.

De liberale ende voorsinnighe nature medelyden hebbende met de coude landen / heeft henlies den dit cruydt ghegheuen als eenen tweedē Wijngaert / om daer mede hun dranken eenen geest te gheuen / ende ghesonder te maeken. Waerom dat de ghemeyne mā nerstich desen wijngaert oefsen / ende met verplanten van wildt tam maect / iae in soo veel plaetsen / datse oock die zeer wyde ghevesten vande wijngaerden te bouen gaen / welke Hoppe is op loopende lancs hooghe staeken die in d'erde ghesteken zijn / om de teere ranckkens ouer eynde te houden. In Duytschlandt / Nederlandt / Enghellandt ende Normandie / worden in goede vochte ende vette eerde gheplant de wortels vande Hoppe / de welke een oft twee iaeren daer nae wtwerpen langhe rancken die met veelommelopen hun winden aen boomen ende tacken / ende ghelijck een welsiel bouen aenhanghen. Maer veel schoonder wordt dese gheheele plante / ende cruyt schoonder ende grooter oft bladerachtiger bollen als sy geoeffent wordt / ende gheeft oock veel grooter saedt. Dese bladerachtighe bollen oft bloemen worden ghelijck de druuen op eenen tijdt afghesneden / oft ghetrocken / ende in sacken ghepackt / om daer mede te brouwen. D'welcke van Gerste ende meel van goede Terwe gemaect wordt / maer al op een ander maniere bereydt / dan den Zython oft Curmi van Dioscorides, inde welke niet dan Gerste en is in water geweyct / sonder eenighe Hoppe daer by te doen /

XX

4

de welke

de welke nochtans zeer is helpende de cranckheden vande zenuen ende litten : soo vele verschillen dese bieren vande onghesontheydt vanden Zythum ende Curmi van Dioscorides. De ionghe scheutkens die inden Maerte ende April eerst wtcommen / soo wel vande wilde als tamme Hoppe worden vant ghemeyne volck inde plaetse van salact gheten / die eenen lieflicken smaecte van E choreye hebben ende matelick warm zijn.

Voor waer, het is groot wonder, dat de medecijs van desen tijdt, de selve soo luttel ende selden ghebruycken, ghemerckt dat soo excellente medicyn is.

Ook Lobelius wijst op het gebruik om de wortelscheuten als groente te eten.

'De jonghe scheutjens die inden maerte ende april eerst utcommen, soo wel vande wilde als tamme hoppe, worden vant ghemeyne volck inde plaetse van salaet geheten, die eenen lieflicken smaekce van cichorye hebben ende matelic warm zijn.'

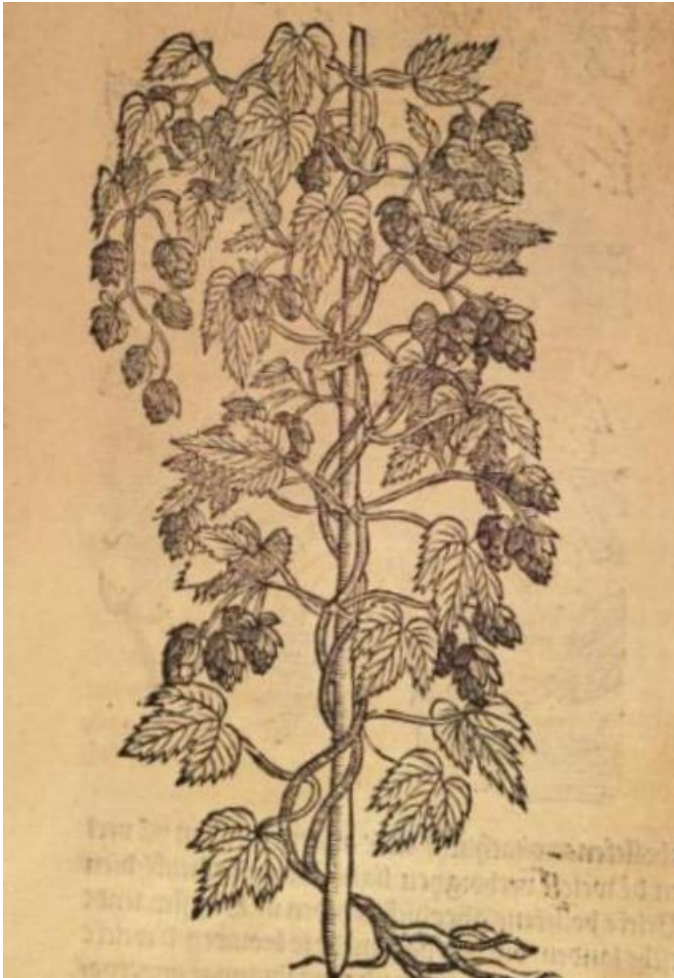
De jonge wortelscheuten die in maart en april uitkomen, zo wel bij de wilde als bij de tamme hop, worden door het gewone volk, in de plaats an salade gegeten, deze hebben een lieflijke smaak zoals chicorij en zijn matig warm.

Daarbij voegt de Lobel dat:

Tot Poperinghe in Vlaendren groeyet de Hoppe zeer ouerfloedich/ waer datse van haer ionge ranckskens ende schueten berooft wordt / ghelijck de wijngaert / op dat de gheheele cracht ende hopen vande bloemen niet en vergroeye in bladers ende stelen .

'Tot **Poperinghe** in Vlaendren groeyet de hoppe zeer overvloedich, waer datse van haer jonge ranckskens ende schueten berooft wordt, ghelijck de wijngaert, op dat de gheheele cracht ende hoppe van bloemen niet en vergroeye in bladers en stelen.'

Het valt Lobel dus op dat **Poperinghe** toen reeds een hopcentrum was en hij geeft ons ook een teelttip mee. Door het aftrekken van de onderste uitspruitende ranken – scheerranken genoemd – zoals men bij de druivenplant doet, verkrijgt men een betere bloei en meer hopbellen, dus een betere productie. Dit voorkomt dat de levenskracht van de plant in de scheerranken en bladeren groeit.

Hij legt ook uit waarom de hoppedeel uitbreiding vindt.

'De liberale ende voorzinnighe nature, medelyden hebbende met de coude landen, heeft henlieden dit cruydt ghegheven als eenen tweede wijngaert, om daer mede hun drancken eenen geest te gheven ende ghesonder te maecken.

Waerom dat de ghemene man nerstich dezen wijngaert oeffent, ende met verplanten van wildt, tam maeckt, jaer in soo veel plaetsen, datze oock die zee wijde ghewesten vande wijngaerden te boven gaen.'

Blijkbaar kenden de voorgaande heren

de slaapverwekkende eigenschap van hop niet. Of werd dit aspect pas later ontdekt? In elk geval werd het weldra gebruikelijk om te slapen op kussens gevuld met hobbellen. Zelfs de Engelse koning Karel II (1660-1685) zou op zogenaamde 'hop-pillows' geslapen hebben.

Cracht ende werkinghe.
Mefue. Hoppe iaeght af door camergancē de gele cholericke humeuren / sy suueret bloet / ende lesschet alle verhittinge van bloet / de welcke in Geyten wey gheweyct zijnde / meerder cracht heeft.
Sap van Hoppe met Suicker ghesoden ghelijck een Syrop / gheneest de Geelsucht. Voors waer het is groot wonder / dat de Medicijns van desen tijdt / de selue soo luttel ende selden ghebruycken / ghemerckt dat soo excellente medicijne is. E'cruidt alleene oft isap met Naerbier gemengt / gheneest den hoofswere die wt hitte oorspronck heeft / ende versuet de hitte vande Leuer ende mazhe. Syrop ghemaect van Suicker ende Hoppe sap / is zeer goet inghegeuen in heete coursen die wt gele cholericke humeuren ende bloet den oorspronck hebben.
Hoppe doet water maecten / ende opent de verstopheden vande inwendighe leden: Naer de bloemen te vele int bier ghedaen ende ghesoden / maecten ibier rijfende ende vullen de hersenen.

9 januari 1581 – Hommelhof gekocht – Halmen

Christiaen vande Ameele

heift ghecocht jeghens meester **Mahieu de Pours ende jeghen Mayken** zijn huusvrouwue **een hommelhof** – groot onderhalf ghemet xxij roeden, tende mate tende gheld – liggende inden **Eeckhouck** metten noorthende de dreve van mijnheer Hendryck Ghyselbgrecht, met zijn complissen – twesthende den voornoemde meeser Hendryck cum suis

De zuutzyde de aeldynghen van Jan Makeblyde – toosthende Jan Christiaen ende dat omme de somme van vijfvedertich ponden grooten tghemet, te betaelen met hondert guldens ghereet ende noch hondert gulden binnen veerthien daeghen naer de dat vande halm ende de reste over de vulle betalynghe binnen drie maenden naer de date van desen – v schele te godtspenninck – voor de ghemeenen aermen een halfve rasiere coorens – een dobbelen spaenschen ducaet voor een hoofcleet – de lyfcoop ten laste vande blivere – dit is ghelast in twaelf penninghen parisis tsaers tgasthuus met conditie dat de cooper zal meughen van stonden an handt an tvoorschreven goedt te slaen Ghealmpt voort over erfve den ixste in lauwe lxxxj

17 januari 1581 – Biertaksen - Resoluties B – SAP 468

Item dat men zal stellen te pachte de subsidie van **vyff schelle parisis** op elcken **stoop wyns** vutghevende ter vente by herberghiers, taverniers ende tappers, metgaders de subsidie van zes ponden parisis op de tonne **ynghels bier**, de halfve ende deelen ten advenante, vyff ponden parisis op de tonne **keute**, dertich schelle parisis vander tonne **inghebrauwen vyfpont bier**, te betaelen by herberghiers, taverniers ende tappers ter vente, blyvende den ghemeenen huusman des onbelast, daertoe de subsidie van twintich schelle parisis van elcken stoop ghebranden wyn, incommende alles den xvijsten deser maendt voor den tydt van twee maenden exprierende den xvijste january 1581 Ende zal tvoorseide vyffpondt bier niet hoogher vercocht wesen van vier schelen parisis den stoop opde boete van de statuten Actum ende ghepubliceert eodem

Item ter continueren van de verpachtinghe van de subsidie van der subsidie van **de hoppe** voor ghelycke twee maenden incommende den xxijste deser maendt ende verschynende den xxijste january 1581 Actum ende ghepubliceert eodem

Ter verghaderinghe van bailly, burghmeesters, schepenen, raeden ende notable deser stede es gheresolveert van **alle bieren**, diemen sal laeten draeghen ofte voeren buuten de stede ende ceure, sal heffen twaelf schelle parisis van elcke tonne, half, quart, meerdere ofte mindere vaten naer advenante, in prompte penningen te verschieten byden brauwere ofte brauwereghe eer anderstont dat de zelve bieren vut de brauwereien ghelicht werden

op de boete van drie ponden parisis van elcke tonne ofte vatken, ten proffcte vanden heere, aermen ende pachtere, welcke pennynghen ontfanghen werden by de pachinghe voor den tydt van twee maenden incommende ten daeghe van morghen den vyfthiensten deser maendt, ende dit omme daermede te commen ter baete vande zwaere lasten daghelicx meer ende meer vallende upde voorseyde stede ende tghemeente
Actum den xiiij novembris 1580 ende ghepubliceert ten zelven daeghe

17 januari 1581 – Namptissement hop - SAP 255 – Namptissementen folio 133 verso

Jacob van Hondschoote filius Matthys,

levert ter greffie **Jacob de Haene** twee baelen hoppe,
d i-ste wegende ijc lxxv pond;
de ijde iiij c pond

voor de somme van xxiiij pond parisis elck hondert,
gelt ter leverynghe, te weten tot de nombre van vc ponden.

Actum den xxvij ste janaury xvc lxxxi

Present Jaques Hicx ende Gheleyn Huuge, schepenen

De voorseyde hoppe es ter schaele ende borge voor de greffie de voornoemde Gheleyn Huuge – eodem

Ghelicht de voorseyde hoppe by Jacob de Haene, by consente vande voornoemde Jacob van Hondschoote, ende present

Actum de xide february 1581

By Jaques Hicx schepen toirconde *Handteken*

19 januari 1581 – Sint Jacobs – SAP 395 – Renten

Jacob Floor kend schuldigh tzyne

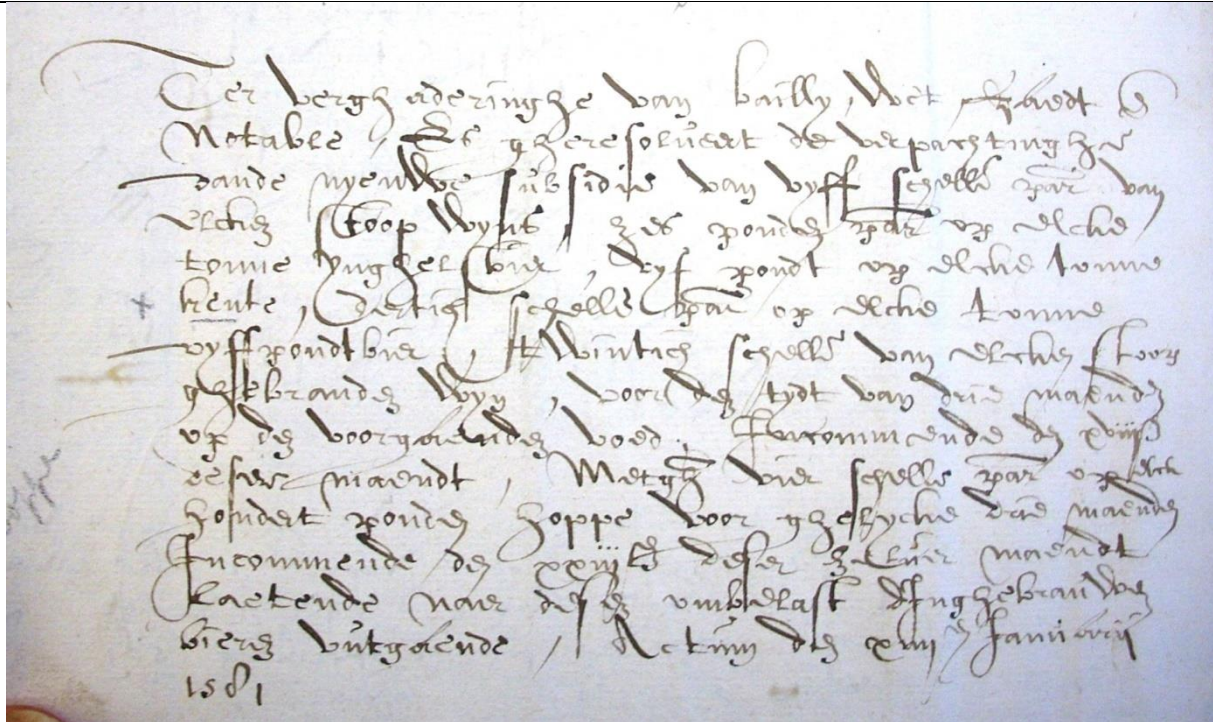
Maillaerd de Plackere, present,

de somme van xxv pond grooten vlamesch –

van coope van de helft vanden hofstede, erfve ende catheilen genaemt **St. Jacobs**,

gemeene met daeldynghen van **Jacob Loodyck** –
 te betaelen x pond grooten te Bamesse eerstcommende,
 ghelycke x pond grooten te Bamesse lxxxij ende de reste doende v pond grooten te bamesse
 lxxxij daerop payement ten laetste vande somme van x pond iij schel tsjaers –
 de voornoemde debiteur – houdt zijn dach van betaelinghe emmers xiiij daernaer onbegrepen
 – dat neen, geen payement – welcke betaelinghe ende op tverzoucke van beede partien ende
 vande debiteur daerinne gecondempneert by Jan de Vroede, burghmeester, Willem de Vroede,
 schepene
 Den xix ste january 1581

24 januari 1581 – Verpachting van de nieuwe 'subsidie' - Resoluties B – SAP 468

Ter vergaderinghe van bailly, wet, raedt ende notable
 es gheresolveert ter verpachtinghe vande nyeuwe subsidie van vyff schelle parisisvan elcken
 stoop wyns, zes ponden parisis op elcke tonne ynghelsbier, vyf pondt op elcke tonne keute,
 dertich schelle ponden op elcke tonne vyffpondtbier, twintich schele van elcken stoop
 ghebranden wyn, voor den tydt van drie maenden op de voorgaenden voed,
 incommende den xvijste deser maendt, metghaders **vier schelle parisis op elck hondert
 ponden hoppe** voor ghelycke drie maenden incommende den xxijste deser zelve maendt,
 laetende naer desen onbelast d'inghebrauwen bieren vutgaende
 Actum den xxiiijste january 1581

Item datmen sal continueren in tyden bequaeme ende competent doctroyen vande ordinaire
 ende extraordinaire assyse op wyn, bier, sayn ende ghebranden wyn vande stede ende
 nietmin die te heffen niet jegenstaende d'octroyen alsnoch niet en connen commodieuslick
 vercryghen wesen
 Actum eodem

Ter verghaderynghe van bailly, burchmeesters ende schepenen vander stede van Poperynghe
 es ghestatueert ende gheordonneert van nu voortan,

dat alle bauwers ende brauweghen, wie die zyn,
 dat zy zullen commen morgHEN voor de noene voor de schepen ter camere
 omme aldaer **eedt** te doen, ende aldaer eedt te doen
 dat zy van nu voorts gheen bier en zullen laeten vut voeren, zy en zullen alvooren hebben
 biliet vande thresorier op pene ende boete van een hondert keyzers ghuldens,
 een derde ten proffycyte vande aenbryngher, een derde voor den heere ende een derd voor den
 ghemeenen aermen
 Ende drie maenden verboden huerlieden ambacht
 Noch oock de zelve brauwers gheen bier te moghen vercoopen in kannen, op ghelycke boete
 ter applyqueren als vooren

26 januari 1581 – Hoppe gekocht - SAP 395 - Folio 118 – Renten

Clays Legier verbynd in handen ende ter proffycyte van **Jacob Floor**
 een baeyde merrie met een blesse metghaders zynen persoon ende alle zyn ghoed - present
 ende toecommende –
 ende dat in verzeckerthede van contrebortocht
 waervooren de voorseide Floor borghe es voor de voorseide Legier jeghens Gillis Baerd
 van de somme van xliij pond parisis van coope van hoppe -
 omme by ghebreke van beschadicheyd daeranne te recouvreren ende verhaelen met heerlycke
 executie -
 Actum den xxvj january xvc lxxxj –
 Present Gillis Pieren ende Willem van Beveren – schepenen

Den voorseide Clays Legier kend schuldich tzyne de zelve Jacob Floor de somme van
 zeventhien ponden veerthien schellinghen parisis van landspacht vande jaeren lxxix te
 betalen ter geliefve vande voorseide Floor -
 daerinne verbynende de voorseide merrie - zyn persoon ende alle zyn ghoed - present ende
 toecommende -
 omme executie - met heerlycke executie - wezende over den zelve Legier gehouden twee
 ghemeten lands te leyden omme de voorseide Floor - zonder betaelinghe –
 Actum eodem

13 februari 1581 – Koop van hop – Renten - SAP 395 – Folio 118

The image shows a page of a handwritten document in Dutch, written in a cursive script from the late 16th century. The text is dense and difficult to read due to the handwriting style. It appears to be a legal record or contract, possibly related to the purchase of hops mentioned in the caption above. The document is written on aged, slightly yellowed paper.

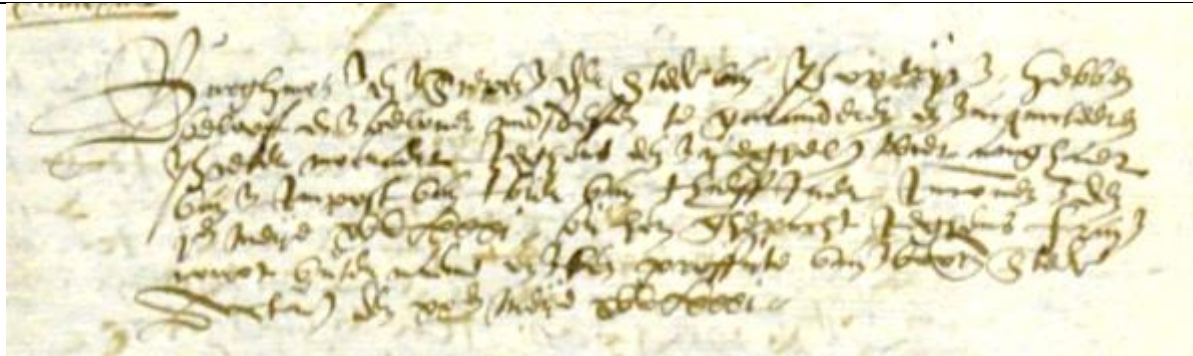
Jacob Merlevede cedeert in handen van **Franchois Merlevede**

zulck recht, cause ende actie als hem comparant competeert ten laste vande weduwe van **Jan de Gaey**, beloopende de somme van xvij pond v schele grooten van coope van hoppe omme by de voornoemde Franchois de zelve penninghen te lossen ende besteden als zijn proper ende eyghen ghoed - hem houdende vernoucht

Actum den xijde february xvc lxxxj

Present Loys de Goorsteene ende Pieter Deroode, burghmeesters

20ste mei 1581 – De inpost van het bier - SAP 395 - Folio 119 verso

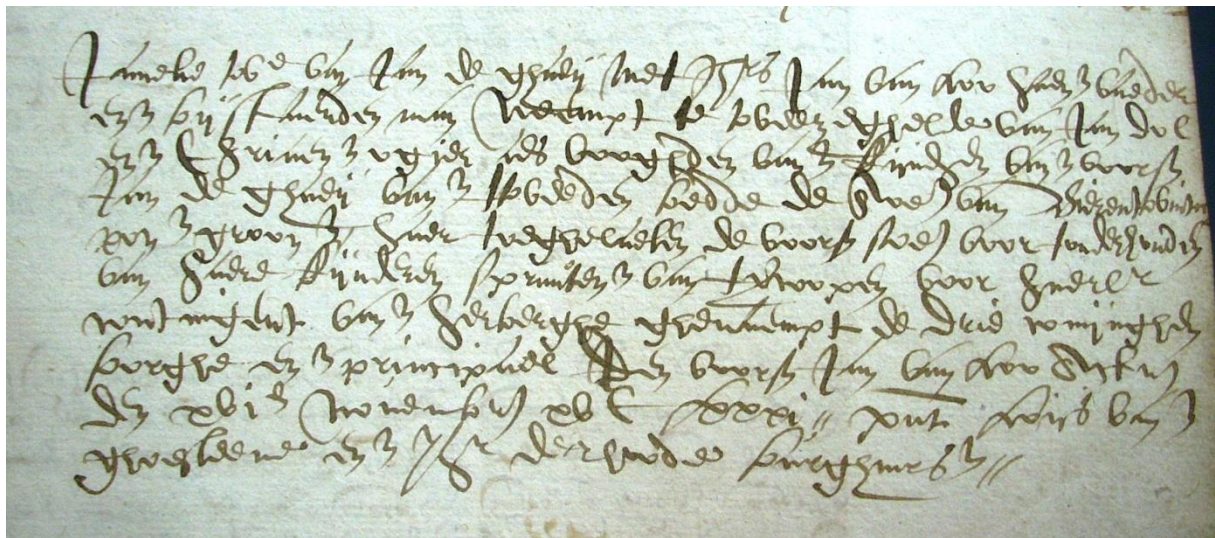

Burghemeesters ende schepenen der stede van Poperinghe hebben beloofd ende beloven mids desen te garanderen ende acquiteeren **Pieter Moenaert** jehens een yghelick wiet aengaet **van de impost van tbier** van thalff jaer incommende den 1ste mei

xvc lxxxj by hem gepacht jehens Frans Noirot vuter namee ende ten proffyte van tvoornoemde stede

Actum den xxste meye xvc lxxxj

16 november 1581 – Herberg De Drie Conynghen – renten

Janneke, weduwe van Jan de Gaey

metghaders **Jan van Loo** haeren vaeder, haeren bystaenden man,

neempt te weezeghelde van **Jan Dol** ende **Christiaen Ogier** als vooghden van de kynderen van de voorseide Jan de Gaey vande tweeden bedde

de penningen van vierentwintich ponden grooten haer toeghevallen de voorseide somme van voor t'onderhouden van haere kynderen

spruutende van tvercoopen voor haerlieder contingent van **de herberghe ghe-naempt de drie conynghen**, borgh ende principael den voorseide jan van Loo

Actum den xvj ste november xvc lxxxj

Present Loys van Ghoesteene ende Pieter Deroode, burghmeesters

20 november 1581 – Een sauvegarde voor Poperinge en de taksen - Resoluties B – SAP

Ter verghaderynghe vander wet, raed ende notable
es gheresolveert te continueren de contributien verheescht by die van de financiën sconynx
totter somme van zeven hondert ghuldenen de maendt,

op de conditien ende beneficien van de voorghaende **saulvegarde** voor vier maenden
incommende den eersten deser maend

Actum den xxste novembris xvc lxxxj

Item gheconsenteert de continuatie vande maendeghelde ter somme van iiijc ponden grooten
voor de jeghenwoordighe maend novembris, op de conditien ende reserven van de voorleden
resolutien

Actum eodem

Item omme te helpen vinden de groote ende excessive verachterynghe vande stede ende
loopende lasten penninghen ende contriburien van tghemeente

es gheresolveert by burchmeesters, schepenen, raeden ende notablen deser stede,
datmen sal heffen van alle coopmanschepen, ghoeden ende waeren diemen sal transporteren,
voeren ofte draeghen vut der stede, den taux hiernaer volghende,

incommende den 1ste van de toecommende maend decembris tot wederroupen

Te wetene van

Tarwe ende rugghe, de raziere vutgaende ende te betaelen byden ghonnen dies doende
ontvoeren ofte draeghen – ij schel parisis

Meer ofte min naer advenante

Sucrioen, havere ende alle andere graen vutgaende als boven, de raziere – i schele parisis

Meer ofte min naer advenante

Tzout de raziere vutgaende als boven – ij schele parisis

Min ofte meer naer advenante

Smedecoolen ende andere coolen vutgaende als boven de raziere – 1 schele parisis

Meer ofte min naer advenante

Fasceelhout viij ende viij vutgaende te betaelen van thondert byde gheonne dat doende
vutvoeren ofte draghen – ij schele parisis

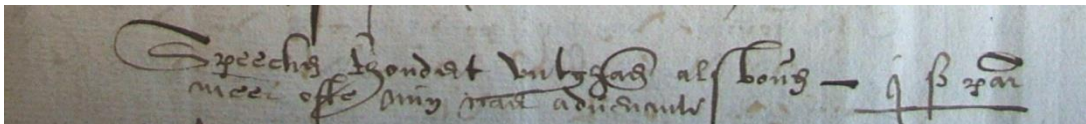
Meer ofte min naer advenante

Houpen van tduust vurghaende als boven – iiij schele parisis

Meer ofte min naer advenante

Schurtse de waeghen vutgaende als boven – ij schele parisis

Meer ofte min naer advenante

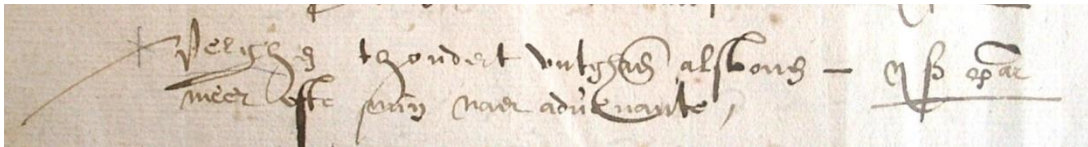

Speecken thondert vutgaende als boven – i schele parisis

Meer ofte min naer advenante

Velghen thondert vutgaende als boven – ij schele parisis

meer ofte min naer advenante

Tyzere thondert vutghaende als boven – ij schele parisis

Meer ofte min naer advenante

Vischen, haerynck, zalm de tonne vutghaende als boven – ij schele parisis

Halfve tonne ende quart naer advenant

Zeepe de tonne vutghaende als boven – iiij schele parisis

Halfve ende quaert naer advenante

Folio 13

Ingelsch bier ende andere vutgebrauwen bieren, de tonne vutghaende als boven – iiij schele parisis – halve ende quart naer advenante

Inghebrauwen bier vutghaende als boven – ij schele parisis – halve en quart naer advenante

Lakenen, foreesten, carsagyen, groot ofte cleene, ghecocht ter halle ofte elders te betaelen by den coopere, elck halveken lanck boven de xx ellen – ij schele parisis

Andere lanck xx ellen ende daeronder – elck halveken – i schele parisis

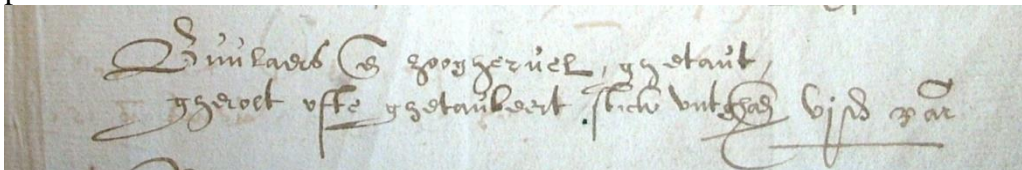
Zoollen tstick vutgaende by den ghonnen dat transporterende – iiij schele parisis

Huuden, overleir, ghetaut ofte onghetaut, vutghaende als boven tstick – ij schele parisis

Vellen ghetaut ofte onghetaut t'stick – i schele parisis

Bezane ende tcalfvel de douzaine vutghaende als boven – 1 schele parisis

Buulaers ende zooghervel ghetaut gheroet ofte ghetaubert tstick vutghaende – vj deniers parisis

Bayen gheheele outrefyne t'stick vutghaende te betaelen byden gheonnen die transporteerende – ij schele parisis – de halfve naer advenante

Baeyen fyne ende adnere ghehaele vutghaende als boven – 1 scheel parisis

Baeyen, grogreynen, saeybaeyen t'stick vutghaende als boven – vj deniers parisis

Ghaerne tpondt vutghaende – i schele parisis wolle ghewasschen vutghaende omme te ver vercoopen – tpond – vj deniers parisis

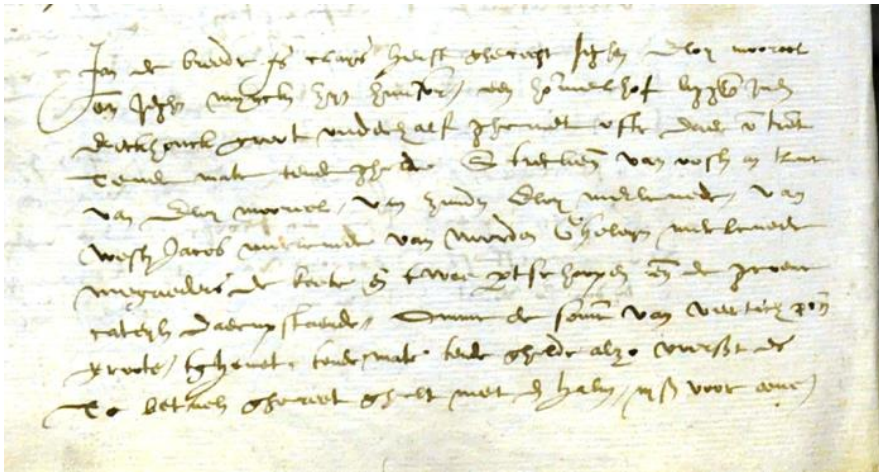
Tlandt ter coope, te betaelen byden coopers ten daeghe van de halme – den xxste penninck

Verbiedende wel espresselick een yeghelick wie dat zy, eenighe van de voorseide ghoeden ten vutghanghe te laten passeren zonder prompte betaelynghe an de pachtere, op de boete van iij pond parisis, van elcken sticke, tonne ofte maete te bedeelene in drien te wetene den disch, aenbryngher edne officie tzy bailly, ampman, dienaers ofte andere officieren beslach vermoghende ende dat op heerlicke exequutie ende inninghe

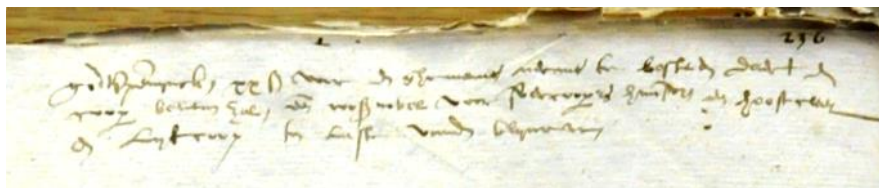
Actum eodem

Andermael gheresolveert by drie colegien ende ghepubliceert den xxix novembris 1581

27 november 1581 – Jan de Breede koopt van Eloy Moreel en Myncken - SAP 365 - Folio 235 verso – een hommehof

Jan de Breede filius
 Clays heift ghecocht
 jehens Eloy Mooreel
 ende jehens Myncken
 zyn huusvrauwe
 een hommehof liggende
 inden Eeckhouck - groot
 onderhalf ghemet ofte
 daer omtrent -
 tende mate tende ghelde -
 streckende van oosten an
 tlant van Eloy Moreel -
 van zuuden Eloy
 Merlevede - van westen
 Jacob Merlevede - van
 noorden Gheleyn
 Merlevede - metgaeders
 de keete ende twee
 persehoopen ende de

groene cateylen daerup staende -
 omme de somme van veertich ponden grooten tghemet - tende mate tende ghelde -
 also voorseit es -
 te betaelen ghereet ghelt met den halm -
 iij schele voor eene godtspenninck - xx schele voor de ghemeene armen - te besteden daert de
 cooper believen zal -
 eenen roosnobil voor svercoopers huusvrauwe een hoofcleet -
 de lyfcoope ten laste vande blyvere

3 december 1581 – De brouwketels geroofd te Poperinge - Augustyn van Hermelghem

Op den derden van december, 's zondags nuchtens ten 3 uren ofte ten 4 uren, zoo trock alle het garnisoen uyt Ypre – *een deel van het statenleger* - met de goedwillige peerden, en namen hun wech naer **Poperinge**, en hebben daer alle de brauwiers ketels gehaelt uyt de stede, en ook mede de backers ovens in geslegen, nemende noch met hun alle de gevangenen, en bringende naer de stede, en men zeyde hadden zy geressisteert geweest zoo zouden zy 't vier daer ingesteken hebben, maer die van Poperinge en zeyden toe geen zaken, aldus stond overal zeer kwalijk, en men zeyde dat de geheele macht van de Walen van voor Dornike getrocken was naer Audenaerde.

Op den 10sten van december, op eenen zondag, zoo kwam de bende van de Blau Rockx wederomme t'Ypre in, en men verwachtte noch 2 vendels voetknegten, te wetene Costere en Bruck, en 2 dagen daer te vooren hadde capiteyn Velle en Herreman gemonstert, elk een vendele; alzo stond hier in de stede te geraeken 6 vendels en 2 cornetten peerden, aldus en wiste men niet watter stond te geschieden. Op den zelven 10sten 's nuchtens zijn de Walen van Rousbrugge gekomen en hebben een schip met wynen gehaelt ten versten Overdrage; aldus en stond noch niet zeer wel.

Op den 12sten van december, zoo kwamen beyde de vendels in, en hadden in de Pille gelegen tot dit mynheer liefde, en men dede die op de Halle gaen tot zy des anderdags geforriert waren, en daer en waren geen hondert mannen in beyde de vendels, en men zeyde dat de

Walen oplichten van voor Dornike, en de twee vendels versterkten zeere, want zy terstond volk opnamen, alle dat zy crygen konsten.

Ontrent Kersdag, zoo kwamen de Walen met een groot gedeelte volk tot Roeselare, er lag daer zeer veel peerdevolk en voetvolk, en daer was groote jammer van het volk dat vluchte bin der stede, en dagelijks zoo kwamen en vingen al dat zy crygen konsten, en op den 6 van januarius, zoo was Jan Lauwers te gelde gesteld, om dies wille dat hy zoude gezonden hebben een...naer Ryssel met een brief; aldus stond over al noch zeer kwalijk

Joos Maerten heift ghecocht

jeghens **Joossyne, weduwe van Vincent van Ameele, ende Jacob Maerten** als haeren bystaenden mand,

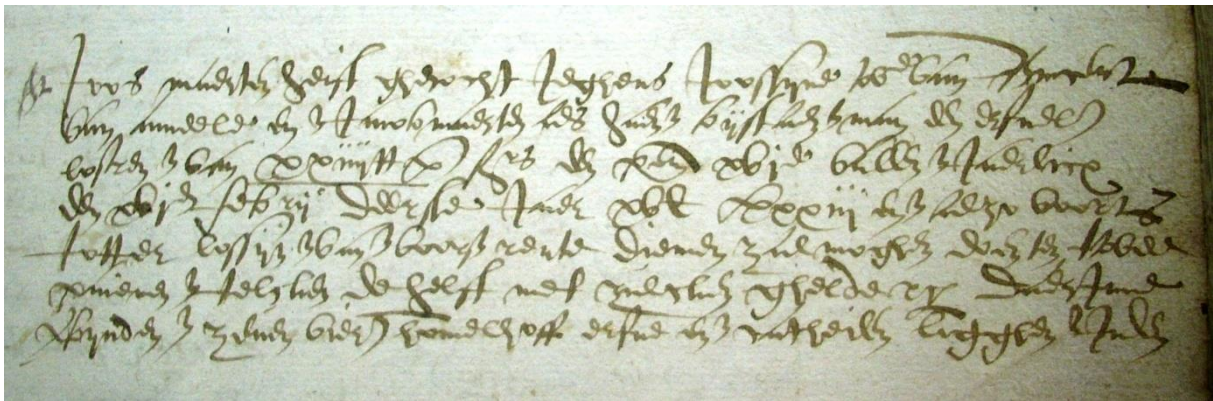
een erfvelick losrente van xxiiij pond paris sjaers den penninck xvj – vallende jaerlicx den xvj ste february –

deerste jaer xvc lxxxiiij ende alzo voort totter lossynge vande voorseide rente diemen zal moghen doen ter twee paiementen telcken de helft met zulcken ghelde sconinck –

daerinne verbyndende zeven vierendeel **hommelhoff, erfve ende catheilen,**

ligghende inden Eeckhouck,

streckende oost ende west, van oosten an tland van Eloy Merlevede ende Jan Christiaen - van noorden langhs de dreve - metten westhende tland dat Gheleyn Verschoote in pachte houdt – de zootzyde de voornoemde Jan Christiaens

Item een huus ghenampt **de Maene**, metten stalle staende op **dYppredamcoutere** – van westen Jan Jacobssone – van oosten Pieter van Ameele – causa suis – van zuudende de straete

Item noch een huus in **'tPepestraetken** metten nyeuwen stalle daer Bartholomeus Vuterdaele woont – van noorden **de Schotterie van Ste. Sebastiaens** – van zuuden de straete - Innynghe tsoninck -

Actum den xvjste february xvc lxxxij

Present Ghoesteene – Beveren – Scherrier – Roelens ende Grootte, schepenen

Jan Boudrou kent schuldich tzyne Willem van Beveren -

present ende de kenneesse accepterende – de somme van vyftich ponden neghen schellinghen neghen penninghen grooten vlaemsch -van coope ende leveringhe van **hoppe** -

te hetaelen de xxx december xvc lxxxij -

daerinne verbindende een behuusede hofstede - erve ene catheilen - inden Peselhouck - - groot van erfve xiiij ghemeten oft daerontrent -

tnoordhende de Coppernolle straete - de westzyde de leene van joncker Chaerles de Vos - ende van zuuden goed van Pieter van Stichele -

belast te vooren in vj pond parisis tsjaers losrente - den penninck xvj - gheldende daeldinghen van Jacob Loodyck - omme by ghebreke van betaelynghe der voorseide schuld geheel ofe ten deele daeraen te verhaelen naer de coustume deser stede - Actum den xxj february xvc lxxxij present Loys vande Ghoesteene - burghmeester - Eloy Moreel, schepene

10 maart 1582 – Hop en elst - SAP 244

The image shows a handwritten document in Dutch, written in a cursive script typical of the late 16th century. The text is arranged in three main sections, separated by some blank space. The ink is dark, and the paper appears aged and slightly yellowed. The handwriting is dense and somewhat difficult to decipher without specialized knowledge of the script.

Den xde marty 1582

Jacob de Haene es ghecondempneert te bethaelen **Eloy Moreel** heescher de somme van xxxiiij pond vi schele grooten vlaemsch van coope van hoppe op cedulle, payement viij grooten ende alle behoorlyk bewijs van betaelynghe – ghegroot ende costen

Jan Tant filus Clays es ghecondempneert te bethaelen **Jan de Vos** lxij pond van coope van elste – geghroot op cedulle nede costen

Gillis Speilman es ghecondempneert te bethaelen **Pieter Ellieul** als bryngher sbrieffs over **Willem Baerd** heescher, xiiij pond v schel grooten van coope ende leveringhe van hoppe – ghegroot ende costen op cedulle

28 maart 1582 – Hoppe en Hoppeland - SAP 395 - Folio 125

Adriaen Lammoot kend schuldich tzyne **Gheleyn Kesteloot** - present ende de kennesse accepterende –

de somme van xxxij pond grooten vlaemsch van coope ende leveringhe van **hoppe** - te betaelen den xxvij in maerte xvc lxxxiiij daerinne verbindende onderhalf gemet lands metter hofstede daerop staende onder ges en zayland - inden Edewaerthouck – daer de voornoemde debiteur nu en tyde woonende es - ghemeene in een partie van iij gemeten of daerontrent met Victor Gyzelen - te cause van zyn wyfve - Item onderhalf gemet **hoppeland** in een perceel van drie gemeten - ghemeene als boven inden Oosthouck - belast in een rente van xvj schele parisis tsjaers geldende de weduwe van Gheleyn van der Maerle - zonder breeder - omme executie -

Actum de xxvij marty 1582 -

Present Daniel de Vos ende Joos Maerten, schepenen

7 mei 1582 – Joos Maerten heeft een hommelfhof gekocht - halmen

Joos Maerten heeft ghecocht

jeghens **Jacob vande walle** ende jegens Jacquemynken zyn wyf

1 ghemet ende xxv roeden lants, **hommelhof** zijnde,

ligghende inden Eeckhouck van zuuden derve van Steven de Backer,

van west tlant vande aeldynghen van Ghelein Balteel

van noorden de cooper

van oost de kynderen van de weve van Pieter Vramboul,

metgaeders de helft van de keete ende twee pershoopen, daer mede gaende

omme de somme van vier en tsestich ponden grooten ghereet ghelt,

xx schele parisis voor den godtspenninck

een pondt grooten voor de huisvrouwe van de vercooper voor een hooftleet

ghelast 't gheheel ghemet ende xxv roden in vi ponden parisis "t sjaers, ter penninck xvi, ten

prouffyte van Michiel Longuespey, causa uxoris

de lyfcoop ten laste vande blijver

Te betaelen tvoorseyde ghereet ghelt met de halm - Ghealmpt voorts van erfve – den vij in

meye lxxxij

22 mei 1582 – Baljuw Voedts – Renten

Compareerde voor burghemeesters ende schepenen deser stede van Poperynghe in persone,

deersaeme **Mahieu Voedt**, jeghenwoordich bailliu der voorschreven stede,

heift vut crachte van procuratie speciale ende irrevocable

voor mijn heeren voor de burghemeesters ende schepenen van stedeken Vuerne

in daten van de xvijde der jeghenwoordigher maend ende jaere

van wegghen meester **Guillaume van Simpol**,

al wettelick verbonden ende verbynd mids desen omme ende vuter naeme vanden

voornoemde meester Guillaume

in handen ende ten behouwe van **mijn heere van Locren** collonel

houdende garnisoen binnen der voorseide stede van Vuerne,

den nombre van vijf ghemeten een lyne hopplant ofte daerontent ligghende onder de cuere der

voorseide stede ende heerlicheide van Poperynghe

nu ten tyden in pachte ghehouden ende ghebruuct byde weduwe van Joos Been

ende dit ot verzkerhede dat de voornoemde meester Guillaume zal compareren ende hem

presenteeren binnen der voorseide stede van Vuerne tallen tyden als hy dies byden

voornoemde heere collonel ofte zijne commis zal verzocht wesen

Actum den xxijste meye xvc lxxxij

23 juni 1582 – Koop van hop - SAP 244

De wedewe Pieter Stalin es ghecondempneert te bethaelen Jacob Kesteloot als bringher

sbriefs over de wedewe van Corneel Demahazeel; de somme van xix pond vi deniers grooten

vlaemsch van coope van hoppe – ghegroot op cedulle ende costen.

~~Handwritten text~~
De 16de ype stalen de ystongt de blyp Jacob de, teloo #
De 16de by spiet bly yroo, 300 by wop. by spae
D'lywot op idalle v. s. w. s.
het bryngt de Kniet in de 16de by d'v. 3. makke